



basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U
THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2017

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. He^li bammbiri li na KHETHEKANYO THARU:

KHETHEKANYO YA A:	Maanea	(50)
KHETHEKANYO YA B:	Zwibveledzwa Zwiapfu zwa Vhudavhidzani	(30)
KHETHEKANYO YA C:	Zwibveledzwa Zwipfufhi zwa Vhudavhidzani/ zwa Tsumbedzi/zwa Mafhuno	(20)

2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha KHETHEKANYO INWE na INWE.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani KHETHEKANYO INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii na zwiⁿwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane yanu i tea u RANGELA maanea.
6. U pulana ho^lhe hu tea u sumbedzwa nga u ralo. Ni eletshedzwa u thutha pulane yo^lhe nga u tala mutalo u bu^ldekanyaho khayo.
7. Ni eletshedzwa lwa tsho^lhe uri ni shumise ndangatshifhinga iyi yo anganywaho:
- | | |
|-------------------|--|
| KHETHEKANYO YA A: | Hene ^l ha kha minetse ya 80 |
| KHETHEKANYO YA B: | Hene ^l ha kha minetse ya 40 |
| KHETHEKANYO YA C: | Hene ^l ha kha minetse ya 30 |
8. Nomborani phindulo dzanu sa zwe thoho dza nomboriswa zwone kha bammbiri la mbudziso.
9. Neani phindulo INWE na INWE thoho yo teaho.
10. Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi, maipfi a re kha thoho ye na nanga ha tei u katelwa kha itsho tshivhalo.
11. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha 250 u ya kha 300.

- 1.1 Mveledziso ya saints na thekhinolodzhi yo fhatshango lashu. [50]
- 1.2 Illo lo vha li tshi tou vha duvha la madakalo. [50]
- 1.3 Ndo latsha nowa na danda. [50]
- 1.4 U thompha pfanelo dza vhaiwe ndi vhudifhinduleli ha muriwe na muriwe. [50]
- 1.5 Vhumatshelo vhu zwandani zwañu hu si kha muriwe muthu. Tañani. [50]
- 1.6 Talelani zwifanyiso zwi tevhelaho nga vhuronwane uri ni do kona u nwala maanea ane a anana nazwo. Nangani tshithihi ni nwale ngatsho maanea anu. Maanea anu ni a nee thoho yo teaho:

1.6.1



[Tshi bva kha Inthanethe]

[50]

1.6.2



[Tshi bva kha Inthanethe]

[50]

1.6.3



[Tshi bva kha Inthanethe]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YAA:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha nna dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yañu vhu vhe maipfi a u bva kha 120 u ya kha 150.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA

Muniwe wa shaka lañu o hombokwa masheleni a si na vhukono o ya moloni wa tsini na hune a dzula hone. Inwi niwalani vhurifhi ha u mu khuthadza kha tshiwo itsho.

[30]

2.2 TSHIPITSHI TSHA FOMALA

Inwi ni mudzulatshidulo wa khorombusi ya vhagudi tshikoloni tsha hanu. Thohoyatshikolo vho vhona zwo tea uri hu vhe na zwigwada zwa u vhala. Vho ni humbelu uri ni kuvhanganye vhagudi uri ni tahise muhumbulo uyo hu u vha tutuwedza kha mulingo une wa khou ya u ñwaliwa.

Ñwalani tshipitschi tshine na ño tshi amba nga iñlo ñuvha.

[30]

2.3 MUFHINDULANO

Ni muniwe wa vhagudi vhe vha wina pfufho kha mutatisano wa mbalo kha vundu line na vha khalo. Izwo zwo takadza na mulanguli wa liisela. Vho humbelu u vha na nyambedzano na inwi nga ha gundo lenelo.

Ñwalani mufhindulano we wa vha hone vhukati hanu na avho mulanguli wa liisela.

[30]

2.4 ATHIKILI YA GURANNDA

Tshikolo tsha hanu tshi ñivhelwa vhukoni (gundo) siani la zwa mitambo. Ho vha na mitambo yo fhambanaho kha liisela la hanu. Tsho ñi vha thone tsho dzhiaho vhuimo ha u thoma kha zweithe.

Ñwalani athikhili kha guranna ya tshikolo ni tshi khou sumbedza gundo lo vhaho hone siani la zwa mitambo.

[30]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:

30

**KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI/
ZWA TSUMBEDZI/ZWA MAFHUNGO****MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu tea u vha maipfi a u bva kha 80 u ya kha 100.

3.1 KHUNGEDZEO

Malume wanu vha dzulaho Tshidzini vho vula bindu la u rengisa mathaela a goloi a mifuda yo fhambanaho, inwi ni vha thusa u rengisa ayo mathaela.

Nwalani khungedzelo ya mathaela a goloi.

[20]

3.2 GARATA YA THAMBO

Vhagudiswa vha gireidi ya 12 vha khou todou vha na vhutambo ha u livhuwa vhagudisi kha mushumo we vha ita kha nwaha wothe.

Nwalani gara $\ddot{\text{a}}$ ya thambo ine ya do ya kha vhagudisi avho.

[20]

3.3 NDAELA

Muriwe wa mashaka anu o da u ni dalela hune na dzula hone. U na lutamo lwa u baka zwikontsi nge a vhona ni tshi khou baka. Zwino o ni humbela uri ni mu nwalele ndaela dza u baka zwikontsi.

Inwi mu nwaleleni ndaela dzenedzo dza u baka zwikontsi.

[20]

**THANGANELO YA KHETHEKANYO YA C:
MARAGAGUTE:**

20

100